

Vesilaitoksen yhtiöittäminen

olisiko parempi vaihtoehto kuin kunnan sisäinen rahoitus massiivisin hinnankorotuksin?

Ympäri Suomen vesihuoltoverkostot ovat ikääntyneet, investointitarpeet kasvavat ja rahoituksen järjestäminen kunnan omana toimintana käy yhä raskaammaksi. Sysmän investointiohjelma on **kolminkertainen vuosittaiseen veden myyntituottoon verrattuna**, mikä tekee niiden kattamisesta pelkillä käyttötuloilla hinnankorotuksista huolimatta erittäin hankalaa. Tällaisessa tilanteessa vesilaitoksen yhtiöittäminen on taloudellisesti, toiminnallisesti ja asiakkaiden kannalta huomattavasti parempi ratkaisu kuin se, että toiminta säilytetään kuntaorganisaation sisällä.

Yhtiömuotoinen toiminta mahdollistaa terveemmän rahoituspohjan

Kun vesilaitos toimii osakeyhtiönä, se voi **mitoittaa investointinsa tulovirtojensa, velkakantansa ja taseensa perusteella**. Yhtiö voi suunnitella investoinnit pitkäjänteisesti ja hajauttaa niiden rahoituksen jopa vuosikymmenten ajalle ilman painetta äkillisistä hinnankorotuksista. Näin maksurasitus jakautuu tasaisesti ja ennakoitavasti, mikä on asiakkaiden kannalta reilua ja talouden kannalta kestävä.

Kunnan omana toimintana investointien rahoitus on usein sidottu kunnan talouden tasapainoon ja poliittiseen vuosibudjettiin, mikä tekee suurista hankkeista haavoittuvia, altistaa yli-investoinneille ja voi johtaa nopeasti voimakkaisiin hinnankorotuksiin.

SVOP-rahoitus verovaroilla on riskialtista ja lyhytjänteistä

Kuntien käyttämä **SVOP-rahoitus** (sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto) **on käytännössä verovaroilla tehtävä pääomasijoitus**. Se on kunnalle meno, josta maksetaan korkoa ”ikuisesti”, se kasvattaa riskiä ja kuntatalouden haavoittuvuutta. Jokainen euro, jonka kunta sijoittaa vesilaitoksen SVOP-rahastoon, on pois muista palveluista: koulutuksesta, hyvinvoinnista, teistä tai turvallisuudesta. Lisäksi SVOP ei poista sitä perusongelmaa, että investoinnit ovat niin suuria, etteivät ne mahdu järkevästi kunnan talouskehykseen. Lopputuloksena voi olla sekä verojen korotus että veden hinnan korotus, mikä on asukkaiden kannalta kaikkein huonoin vaihtoehto.

Yhtiö investoi kykynsä mukaan, kestävästi ja vastuullisesti malli

Osakeyhtiö toimii selkeiden taloudellisten periaatteiden mukaan: Se investoi silloin, kun tase ja käyttökate sen mahdollistavat. Se **ei rasita veronmaksajia**. Se voi käyttää markkinaehtoista velkaa. Se optimoi kustannusrakennetta ja riskinhallintaa. Tämä malli kannustaa pitkäjänteiseen, ammattimaiseen johtamiseen, jossa tavoitteet, vastuut ja taloudelliset realiteetit ovat läpinäkyviä.

Veden hinta kehittyy hallitummin ja ennakoitavammin

Kunnan sisäisessä mallissa suuri **investointitarve purkautuu helposti pikaisina hinnankorotuksina**, koska kunnan täytyy kerätä investointirahat lyhyessä ajassa. Tämä heikentää sekä kotitalouksien ostovoimaa että yritysten toimintaedellytyksiä. Yhtiömallissa hinnankorotukset voidaan jaksottaa, perustuen pitkän aikavälin tariffisuunnitteluun, EU-direktiiveihin ja investointiohjelmaan. Asiakkaat saavat ennakoitavuutta, ja yhtiö voi varmistaa, että verkosto pysyy kunnossa ilman hintashokkeja.

Parempi riskienhallinta ja ammattimaisempi toiminnan ohjaus

Kunnan sisällä vesilaitos kilpailee samoista resursseista kuin muutkin toimialat ja poliittiset paineet voivat ohjata päätöksiä. Yhtiömallissa hallitus ja toimitusjohto toimivat **selkeän vastuun ja taloudellisen tehokkuuden** periaatteiden mukaisesti. Tämä parantaa toiminnan laatua ja vähentää riskejä. Lisäksi vesihuolto on kriittinen infrastruktuuri. Yhtiömuoto vahvistaa varautumista, mahdollistaa tehokkaamman riskienhallinnan ja luo selkeämmän vastuunjaon kriisitilanteissa.

Yhteenveto

Vesilaitoksen yhtiöittäminen ei tarkoita yksityistämistä eikä veden myymistä markkinoille, vaan **kunnan omistaman, terveesti toimivan vesihuolto-yhtiön** rakentamista: Investoinnit voidaan mitoitaa järkevästi. Veden hinnan nousu pysyy maltillisena. Kunnan talous ei vaarannu. Verovarot säästyvät muihin palveluihin. Vesihuolto saa ammattimaisen, pitkäjänteisen ohjausmallin. Kun investointitoiveet ovat kolminkertaiset vuosittaiseen myyntiin nähden, yhtiöittäminen on käytännössä ainoa ratkaisu, joka on sekä taloudellisesti että yhteiskunnallisesti kestävä. SVOP-rahoitus verovaroilla vain siirtää ongelmaa, kuten vuokrataloyhtiössä, uusia pyyntöjä seuraa. Yhtiö investoisi omien tulojensa ja kantokykynsä mukaan, juuri niin kuin vastuullisen toimijan kuuluukin.

Edelle mainituin perusteluin esitämme että kunnassa selvitetään olisiko vesilaitoksen yhtiöittäminen oikea toimintamalli.

Kokoomuksen valtuustoryhmä